

NYHETER

2008:2

Nätverkets syftet är att vara ett forum för att främja utvecklingen inom efterbehandling av föroreningar i mark och vatten. Målet är att skapa en ökad kontakt mellan olika grupper i samhället som berörs av problematiken. Driva aktuella frågor och samarbeta med nordiska och europeiska nätverk i seminarier, konferenser och workshops i syfte att främja utvecklingen inom efterbehandlingen.

Nätverket
Renare Mark

Styrelsen Informerar

- Nya i styrelsen från årsmötet 31/3 är Michael Öhman och Rikard Setterlid.
- Nästa års vårmöte planeras som ett samarrangemang med Naturvårdsverket med temat Hållbar Sanering och förläggs till Stockholm.
- Sedimentseminariet skjuts fram till hösten och hålls i Göteborg med ett utvidgat perspektiv på olika slag av sedimentsaneringar
- Nätverket fortsätter att jobba aktivt med en handlingsplan för att bredda och öka medlemsantalet genom kontakter med branschorganisationer, myndigheter, press mm.
- Glöm inte att anmäla dig till NORDROCS och nätverkets studieresa senast den 12 juni!

/MARIE ARNÉR, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrevet tas gärna emot.

Redaktion:
Kristen Honkonen 031-368 10 69
kristen.honkonen@fastighet.goteborg.se

Ingegerd Ask 08-688 67 40
ingegerd.ask@wspgroup.se

Berith Juvonen 0910-109 52, 070-856 3555.
berith.juvonen@tyrens.se.

Ansvarig utgivare:
Ordförande
Marie Arnér 08-688 64 03
marie.arnér@wspgroup.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola Ab
891 42 Örnsköldsvik
info@renaremark.se
www.renaremark.se

Henrik Ekman, Tomas Nilson, Christian Maurice (reg. Norr), Joakim Andersson (reg. Mälardalen), Yvonne Andersson-Sköld, Rikard Setterlid, Marie Arnér, Christer Ramström, Hans Häggglund, Jonny Bergman (reg. Väst), Michael Öhman. Saknas: Representanter från region Öst, Syd och Örebro.

EN KICK-OFF FÖR STYRELSEN och representanter från de regionala avdelningarna gick av stapeln på Smygghus havsbad i början av maj med en dags mangling av föreningens planer under det kommande året. Nya ansikten i styrelsen är Michael Öhman som arbetar på tekniska kontoret i Luleå kommun och Rikard Setterlid som arbetar på Advokatfirman Lindahl med lokalisering i Göteborg. Välkomna!

UNDER VÅREN HAR VI FÅTT två nya ordföranden i våra regionala avdelningar. På årsmötet i Renare Mark Syd i februari valdes Jesper M. Karlström från Detox till ordförande och i april valdes Joakim Andersson från Niras till ordförande i Renare Mark Mälardalen.

Är du nyfiken på hur Kanada arbetar med förorenad mark?

Kanada är ett av våra föregångsländer när det gäller undersökning och efterbehandling av förorenade områden mycket pga lång erfarenhet och liknande klimat och geologi som Sverige. Vill du lära dig mer om nya metoder för undersökning och efterbehandling av förorenade områden? Följ då med på studieresan till Kanada och få inspiration och kunskap att ta med hem till Sverige. Resan omfattar studiebesök, efterbehandling i fält, lokal guide samt ett avslutande besök vid Niagarafallen.

Tid: 25 augusti–1 september.
Plats: Provinsen Quebec och Ontario
(Montreal, Toronto, Waterloo)
Mer info på www.renaremark.se.
Anmälan senast den 12 juni!

Röster från vårmötet i Luleå:

Referat från Renare Marks vårmöte 2008...

PÅ MITT BORD som Länsstyrelsetjänsteman finns en mångfald av frågor kopplade till förorenade områden. Under Renare Marks vårmöte fick jag tillfället att vidga min insikt för flera av dem.

Första dagen med gruvavfall som huvudtema var särskilt givande. I Uppsala län är vi mitt uppe i ett inventerings- och undersökningsarbete av nedlagda gruvor men också i en miljöprövningsprocess av en gruva där gruvdriften ska återupptas efter att ha varit nedlagd 15 år. Under dagen bjöds vi på ett stort och väl blandat utbud av gruvhistorik, undersökningar, efterbehandling och miljöeffekter, allt väl inramat av såväl nedlagd som pågående och framtida gruvdrift. Min syn på framför allt äldre gruvavfall som en resurs växte ytterligare och jag tror att här finns samordningsvinster att göra när det gäller att lösa miljöproblem. Något som i framtiden kanske kan komma ifråga i ännu större utsträckning både när det gäller problemägare och myndigheter.

Från den del av gruvavfallspasset som berörde nyetablering av gruvdrift fick jag framför allt med mig att "tänka efter före". Att redan innan prövningspro-

cessen arbeta med efterbehandlingsfrågorna. Här är förstås inte gruvavfallsdirektivet att förglömma. Det var för övrigt också en presentation som gav känslan av att "få se bakom kulisserna". Något som alltid brukar vara spännande.

Flera intressanta uppslag förekom och särskilt värt att nämnas är det småländska glasbruksprojektet. På flera sätt ett vinnande koncept – samordning, arbets- och kostnadseffektivt, kunskapsuppbyggande, samsyn. Genast kommer tankarna på möjligheterna att starta upp något motsvarande på hemmaplan.

Det är nog inte helt ofrånkomligt att man under den andra dagen uppnår en viss mättnad när det gäller intag av erfarenheter och ny kunskap. Men bortsett från det fanns det förstås en del av värde att fångas upp. Tillsyn och ansvar liksom även upphandling tror jag på ett eller annat sätt berörde alla deltagare på mötet och här fanns lite smått och gott för de flesta.

Morgonens första presentation om miljöpolisernas arbete med förorenade områden gav mersmak. Vilka specifika frågor har polisen arbetat med hos oss? Hur skulle vi bättre kunna ta

tillvara på varandras arbetsinsatser inom området? Här borde det finnas goda förutsättningar för framtida samarbetsformer. Ett säkert glädjeämne är onekligen de examensarbeten som presenteras. Inte minst med tanke på de studenter, som har gjort sig väl förtjänta av att bli uppmärksammade för sitt arbete. Ett av årets bidrag – ansvar för miljöfarliga båtvrak, berörde en fråga som varit aktuell i flera län. Kanske kommer vi nu att få nya möjligheter att komma vidare med den.

Värmötet är förstås inte bara presentationer. En stor behållning är tiden däremellan med rundvandringen i monterutställningen. Här åskådliggörs delar som för mig många gånger är dolda i vardagen. Särskilt tänker jag då på tekniska detaljer vid provtagning och efterbehandling. Fast störst behållning är nog ändå mötena med alla er som jobbar inom området. Nya och gamla bekantskaper med utbyte av erfarenheter och tankar av alla de slag.

Avslutningsvis vill jag ta tillfället i akt och tacka arrangörerna för ett lysande arrangemang. Renare Marks vårmöte är utan vidare en av årets höjdpunkter!
/KRISTINA JANSSON, LÄNSSTYRELSEN
I UPPSALA LÄN

...Från ytterligare en deltagare...

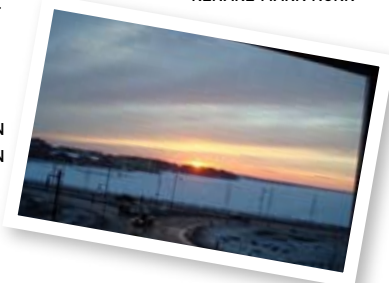
2008 ÅRS VÅRMÖTE i Luleå var lika trevligt som det brukar vara med intressanta presentationer, god mat och trevliga människor. Det är ett väldigt bra tillfälle att få träffa likasinnade och diskutera allt mellan himmel och jord – med anknytning till föreningar förstås! Särskilt intressant tyckte jag att det var att få lyssna till Henrik Forssblad när han berättade om polisens arbete med miljöbrott. Även Åsa Hanaeus föredrag om efterbehandlingen av Falu gruva fastnade på näthinna. Det är alltid spännande att höra om praktiska erfarenheter och metodval. Jag ser redan fram emot nästa möte, med förhoppningar om en bättre uppslutning på dansgolvet! :)

/LINA ÖMAN, ENVIPRO

...Och slutligen från en av arrangörerna

SAMTIDIGT SOM DET är lite stressigt att vara med och organisera Värmötet är det också väldigt roligt. Många verkade nöjda med arrangemanget och Kulturens hus där vi höll till visade sig vara ett utmärkt lokal för att ta emot 250 markrenare. Det blev inte så många pratstunder med kollegor som jag hade tänkt mig men mötet rullade på bra. Kulturens hus personal var mycket hjälpsamma (och snabba). Tack till alla er (medarrangör, talare, utställare och publik) som kom till Luleå. Vårvädret var sisådär men vi fick en fin solnedgång över Norra Hamnen i Luleå:-).

/CHRISTIAN MAURICE, RAMBÖLL OCH
RENARE MARK NORR

Vilken regional avdelning tillhör Du?

Nätverket Renare Mark är inte bara nationella möten och seminarier! Vi vill gärna uppmärksamma de aktiviteter som händer runt om i landet genom att successivt presentera våra regionala nätverk i nyhetsbrevet. Först ut är Renare Mark Öst, vår äldsta regionala avdelning.

RENARE MARK ÖST, som var den första regionala avdelningen i landet startade i februari 2004. Vår målsättning är att fungera som mötesplats för olika aktörer inom arbetsområdet förenade områden inom vår del av landet, och då avser vi inte bara Östergötland utan alla som tycker det är resan värt är välkomna till våra aktiviteter. Utöver årsmötet som brukar kryddas med intressanta föredrag arrangeras ett par studiebesök per år och även några trivselaktiviteter.

Till vårt senaste studiebesök på Tekniska Verken i Linköping, där länsstyrelsen var medarrangör, kom det mer än trettio medlemmar från regionen. I Nätverket Renare Marks Nyhetsbrev 2007:4 finns en artikel om besöket. Exempel på andra studiebesök som vi har gjort är ALcontrol AB i Linköping, RGS 90 i Norrköping, och när vi för till Åtvidaberg blev vi guidade av Tom Lundgren från Envipro som först visade oss Bersbo där allting började och vidare slutstationen Centrala industriområdet i Åtvidaberg. Både gruvan i Bersbo och Centrala industriområdet tillhör idag de förenade områden som har åtgärdats i Sverige.

Styrelsen i Renare Mark Öst består av *Elke Myrhede, Magnus Kviele, Lars Elkjaer, Liselott Roth, Torngny Sylvan* och *Ebba Wadstein*.

Framöver planerar vi att studera hur en modern tung industri fungerar genom att besöka SSAB i Oxelösund. Vi kommer också att besöka Merox för att studera hur man kan reducera risker genom att använda restprodukter. Vidare planeras att tillsammans med riksorganisationen genomföra ett seminarium om Upphandling och LOU. Utöver detta kommer vi dryfta nya idéer för regionen på after work den 17 juni. Välkomna då!

Håll ögonen öppna och dyk gärna upp på våra aktiviteter om ni har möjlighet.

/MAGNUS KVIELE, RENARE MARK ÖST

Seminarium om klorerade kolväten

Den 28 och 29 april arrangerade WSP seminarium i Malmö och Stockholm om hur man undersöker, riskbedömer och åtgärdar klorerade kolväten i inomhusluft, jord och grundvatten. Föreläsare på seminarier var Stephen Koenigsberg från WSP i USA, Lars Davidsson och Ann-Kristin Karlsson från WSP i Sverige samt Ole P Stubdrup och Palle Ejlskov från Ejlskov A/S i Danmark. Föreläsarna delade med sig av sin erfarenhet från genomförda projekt och berättade om undersökningsstrategier och efterbehandlingsmetoder. Seminarier var uppskattat och lockade många besökare från byggherrar, laboratorium, myndigheter, industrier och statliga verk.

/ANN-KRISTIN KARLSSON, WSP

Studiebesök vid sanering av f.d Porslinsfabriken i Göteborg med Renare Mark Väst

Den 13 maj var ca 15 medlemmar från Renare Mark Väst på studiebesök vid saneringen av f.d. Göteborgs porslinsfabrik vid Backaplan i Göteborg. Göteborgs Porslinsfabrik startade sin verksamhet på platsen 1898, år 1914 köpte Rörstrand verksamheten och 1926-1936 arbetar ca 600 personer på porslinsfabriken. 1941 upphörde verksamheten för AB Göteborgs Porslinsfabrik och efter det har diverse olika verksamheter pågått i lokalerna, bl.a. tryckeri, bilverkstäder och Levins gitarrtillverkning fram till mitten 1990-talet, då den nordvästra flygeln brann. Hela byggnaden revs av säkerhetssjäl i början av 2000-talet. Förutom föroreningsproblematiken har man inom det aktuella området även en skredriskproblematik med risk för skred av förorenade massor ned i ur natursynpunkt skyddsvärda Kvillebäcken. Studiebesöket började med att Jonny Bergman, MBE, hälsade

alla välkomna och gav en presentation av två utvecklingsprojekt inom marksanering: "Kvalitetskriterier vid in-situ-saneringar" och "In-situ sanering av klororganiska ämnen". Efter detta bjöd Peab på kaffe och smörgås. För att förstå helhetsbilden av projektet Porslinsfabriken från industri till bostäder, gick under tecknad, igenom historiken för AB Göteborgs Porslinsfabrik. Porslinsfabriken är MIFO-klassad till Riskklass 2. Därefter fyllde Håkan Delemark, Peab, på med planerna för fastigheten och Christian Lindmark, Sandström, gick igenom de olika strategierna för saneringen. Studiebesöket avslutades med att Jonny Bergman, MB Envirotek, berättade var jorden från området slutligen hamnat. För mer information om föredragen, se presentationerna från dagen som kommer att läggas ut på hemsidan.

/ELISABETH HANSSON, FB ENGINEERING

Guldkorn vaskas fram i Hållbar sanering

Kunskapsprogrammet Hållbar Sanering samlar nu ihop resultatet från drygt femtio projekt som genomförts sedan starten 2005. I en första fas har viktiga resultat, "guldkorn" vaskats fram. Nu bearbetas dessa för att till hösten presenteras på Naturvårdsverkets webbplats. Hållbar Sanerings resultat kommer också att spridas via seminarier och konferenser, t.ex. nätverket Renare Marks vårmöte 2009.

/ANNA RICHTER, NATURVÅRDSVERKET

Seminarium om undersökningsmetoder

Nätverket Renare Mark och SGF samlade ca 85 deltagare till två fulltecknade - och soliga - teknikdagar i Malmö den 6-7 maj. Syftet med arrangemanget var att sprida information om alternativa tekniker till traditionella skruvborrsundersökningar. Förutom att ett antal företag fick chansen att presentera sina borrh- och mätutrustningar under ett seminarium så fick deltagarna även se maskinerna "in action" i fält. Vid en av JM:s tomter belägen i Limhamn fanns sju olika stationer uppställda, där möjlighet gavs att studera olika tekniker för bland annat porluftundersökningar, Geoprober, MIP-sonder, Sonic Drilling, samt även traditionella jordprovtagare typ mullvaden. Dagarna avslutades med ett grupparbete vars fokus låg på hur man ska få fler att välja "nya" tekniker i de fall där dessa är att föredra. Slutligen diskuteras även möjligheterna att genomföra ett nationellt projekt i syfte att sprida och lyfta fram alternativa tekniker. Idéerna var många och kanske kan vi få ett demonstrationsprojekt att presentera nästa gång – för nog vore det väl önskvärt med en uppföljare till teknikdagarna i Malmö och som ger alla dem som inte fick plats i maj möjligheter att delta, varför inte i någon av våra andra storstadsregioner?

/KARIN AXELSTRÖM, JOHAN HELLDÉN AB

NORDROCS

Programmet och anmälan ligger ute nu. Anmäl dig senast den 12 juni, efter det blir det betydligt dyrare...
<http://mutku.fi/nordrocs-2008>

PLATSER KVAR I HÖST!

Distansutbildning i miljöriskanalys

Högskolan i Kalmar erbjuder både fristående kurser och ett magisterprogram i miljöriskanalys på distans. Programmet och kurserna syftar till att utveckla deltagarnas kunskap för att på ett strukturerat sätt kunna hantera olika risk- och beslutsproblem inom miljöområdet, med fokus på kvantitativa metoder för riskuppskattning.

Är du redan yrkesverksam så är detta en möjlighet att ytterligare fördjupa kunskaperna. Större delen av utbildningen är webbaserade och kan genomföras på halvfart.

För mer information se www.hik.se/blistudent

Sedimentseminarium i höst!

I höst planeras en workshop och seminariedag om sediment, förlagd till Göteborg och i samarbete med Renare Mark Väst. Håll utkik på hemsidan!
www.renaremark.se

Det händer i nätverket

26 juni
Renare Mark Väst
After Work/Sommaravslutning

25 augusti – 1 september
Studieresa till Kanada
Anmälan ute nu!

24–26 september, 2008
NORDROCS, Helsingfors

november
Workshop och seminarium om sediment. Göteborg

december/januari
Workshop om upphandling och LOU. Norrköping

Konferens

ConSoil 3–6 juni, 2008 Milano
www.consoil.de

Miljøringen: Temamöte i Stavanger
- Från deponi till förorenad mark
16–17 juni Stavanger.
www.miljoringen.no

6th International Conference on Contaminants in Freezing Ground, CFG6 22–26 June, 2008
New Hampshire, USA
<http://ipy.crrel.usace.army.mil/cfg6>

International Symposium on Sediment Management
9–11 juli, 2008 Lille, Frankrike.
www.augc.asso.fr/userdoc/annoncelille.pdf
Kemi_071122_seminaret.pdf

ATV-möten:
ATV - Fonden for Jord og Grundvand
17 juni Miljøjura for enhver
15–17 september GroPro, Groundwater Protection – Plans and Implementation in a North European Perspective. Se nedan!
22 oktober Afværgeteknologi – State of the art.
5 november Geofysik – kom der noget ud af millionerne?
20 november Forurenede grunde og overfladevand – Er der en sammenhæng? www.atv-jord-grundvand.dk

GroPro – Groundwater protection
15–17 september, 2008 Korsør, Danmark. Arrangör: ATV Soil and Groundwater. www.polytec.dk/gropro/

RemTech 2008 – Remediation Technologies Symposium 2008
15–17 oktober, 2008, Banff, Kanada.
www.esaa-events.com/remtech/

Kurstips

Kurs om laktester i SGLs regi
9 september 2008, Malmö.
www.swedgeo.se under kurser/konferenser

Kurstillfällen i SADA
Två kurser planeras under hösten 2008.
Arrangör: SGI i samarbete med University of Tennessee, USA
Mer info på: www.swedgeo.se under kurser/konferenser

SGF certifiering av miljöprovtagare sediment ges då tillräckligt många lämnat intresseanmälan
Mer info på: www.sgf.net

Miljöriskanalys – distansutbildning/kurs vid Högskolan i Kalmar
Hösten 2008
www.hik.se/blistudent